

11 JULI 2026

PROCESVERSLAG

VRIJE PRODUCTIE

JOSSE LUIKEN

1790257

Afstudeerdossier

Inleiding

Om het proces achter de vrije productie inzichtelijk te maken, is dit procesverslag opgesteld. In dit document worden de verschillende stappen, werkzaamheden en keuzes gedurende het traject weergegeven. Hierdoor ontstaat een duidelijk beeld van de wijze waarop de student te werk is gegaan en hoe de vrije productie uiteindelijk tot stand is gekomen. Het procesverslag dient als ondersteunend document, zodat voor de docent navolgbaar is hoe het ontwikkelproces is verlopen.

Inhoud

Inleiding	1
Oriëntatiefase	2
Startfase.....	2
Mogelijke onderwerpen	4
Nadenken over publicatie	6
Overeenkomst met streekomroep West-Friesland	8
Researchdossier	10

Oriëntatiefase

In de oriëntatiefase heb ik onderzocht welke onderwerpen ik boeiend vond en actueel zijn voor mijn vrije productie. Hierbij heb ik gekeken naar de actualiteit en urgentie. Op basis daarvan informatie verzameld en gekeken welke richting het beste aansloot bij mijn interesses en de eisen van de opdracht. Deze fase hielp mij om mijn onderwerp af te bakenen en uiteindelijk tot een duidelijke onderzoeksrichting te komen.

Startfase

Vrijwilligers

2026 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger.

afnemende maatschappelijke betrokkenheid van jongeren, terwijl recente cijfers juist een lichte opleving in jongerenvrijwilligerswerk laten zien, met nadruk op lokaal en informeel engagement.

<https://vrijwilligerswerk.nl/dekrachtvandoen/ijv2026-over/default.aspx>

<https://vrijwilligerswerk.nl/dekrachtvandoen/default.aspx>

<https://www.vrijwilligerspunt.com/mdt>

juist in regionale gemeenschappen jongeren verantwoordelijkheid op zich nemen: leidinggeven, organiseren, omgaan met conflict en kwetsbare situaties.

Met de volgende invalshoeken

1. Portret + trend
Van vrijwilliger naar leider: hoe West-Friese jongeren via vrijwilligerswerk richting en zelfvertrouwen ontwikkelen, juist buiten school of werk om.
2. Tegenverhaal bij landelijke zorgen
Terwijl beleid en media spreken over afhaken, groeit in West-Friesland een generatie die juist lokaal verantwoordelijkheid pakt: waarom hier wel?
3. Vrijwilligerswerk als alternatief leertraject
Analyse van vrijwilligerswerk als informele leerschool voor leiderschap, met West-Friese voorbeelden in sport, evenementen en jeugdwerk.

Noodpakketten

In april 2026 maakte de Rijksoverheid bekend dat 44 procent van de Nederlandse huishoudens inmiddels een noodpakket heeft na de campagne *Denk Vooruit*, maar dat jongeren en stedelijke bewoners achterblijven. De overheid benadrukt een verschuiving naar zelf- én samenredzaamheid.

Vergelijking dorp vs stad; Hoorn en omliggende dorpen verschillend omgaan met noodsituaties en zelfredzaamheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/04/13/steeds-meer-nederlanders-bereiden-zich-voor-op-noodsituatie-door-denk-vooruit>

1. Vergelijkende reportage
Eén crisis, twee werkelijkheden: hoe Hoorn en omliggende dorpen verschillend omgaan met noodsituaties en zelfredzaamheid.
2. De stille infrastructuur van hulp
Buurtapps, verenigingen en informele netwerken als onzichtbare ruggengraat van crisisbestendigheid in West-Friesland.
3. Eerste realistische situatie
Wat zou er deze zomer al kunnen gebeuren waar men voorbereid op zou moeten zijn?

Toekomstgericht voor jong volwassenen

<https://goudenkansproject.nl/>

<https://talentacademywf.nl/>

<https://www.nji.nl/databanken/cijfers/cijfers-over-voortijdig-schoolverlaten>

<https://www.toezichtsociaaldomein.nl/onderwerpen/meedoen/participatie-zonder-startkwalificatie>

<https://www.nji.nl/databanken/cijfers/cijfers-over-voortijdig-schoolverlaten>

- Dropouts / schoolverlaters
-

Mogelijke onderwerpen

De Stille Kracht: Jongeren die het heft in eigen hand nemen

Waar gaat het over? 2026 is het internationale jaar van de vrijwilliger. Je hoort vaak dat jongeren alleen maar met zichzelf bezig zijn, maar de cijfers laten iets anders zien. In West-Friesland pakken ze het anders aan: niet jarenlang in een saai bestuur zitten, maar gewoon dóén.

Waarom nu? We zien een opleving in lokaal vrijwilligerswerk. Neem Amber, die alles geeft voor het Huttendorp in Hoorn. Die passie leer je niet in de schoolbanken.

Mijn invalshoek: Ik wil laten zien dat vrijwilligerswerk de "onofficiële diploma-fabriek" van onze regio is. Jongeren leren daar leidinggeven en organiseren. Dat staat op een cv vaak sterker dan een diploma van een opleiding waar ze zich dood hebben verveeld.

2. Overleven in West-Friesland: Heb jij je noodpakket al?

Waar gaat het over? De overheid zegt dat inmiddels 44% van de mensen een noodpakket in huis heeft. Maar wie zijn dat? Vooral mensen in de dorpen. De jongeren in de stad, zoals in Hoorn, blijven achter.

Waarom nu? In april 2026 is er een grote nieuwe campagne gestart: 'Denk Vooruit'. De boodschap is simpel: reken niet alleen op de overheid, maar zorg dat je het zelf ook even redt als de stroom of het internet uitvalt.

Mijn invalshoek: "Eén crisis, twee werelden." Wat gebeurt er als deze zomer de stroom uitvalt? In een dorp regelen ze het via de buurtapp en de informele netwerken. In een flat in Hoorn zit je waarschijnlijk meteen in de problemen. Hoe weerbaar zijn we écht?

3. De Route van de 'Dropouts': Kiezen voor werk boven school

Waar gaat het over? We willen dat in 2026 nog maar 18.000 jongeren zonder diploma van school gaan. Maar dat lukt niet. Steeds meer jongeren in het vmbo en mbo stoppen voortijdig. Niet omdat ze lui zijn, maar omdat de praktijk ze meer trekt dan de boeken.

Waarom nu? De arbeidsmarkt schreeuwt om mensen. Projecten zoals de *Talent Academy* en *Gouden Kans* laten zien dat er andere wegen zijn om ergens te komen.

Mijn invalshoek: De "Woningmarkt-Klem". Ik geloof dat veel jongeren in West-Friesland stoppen met school omdat ze simpelweg móéten werken. Ze hebben dat salaris nu nodig om een kamer of een plekje via 'Kamers met Aandacht' te kunnen betalen. Ze kiezen voor een bed boven een diploma.

1. De stille kracht: jongeren die het heft in eigen hand nemen

Waar gaat het over?

2026 is uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger. In het publieke debat hoor je vaak dat jongeren vooral met zichzelf bezig zijn. Maar wie goed kijkt, ziet iets anders. In West-Friesland nemen jongeren geen plaats in lange bestuursvergaderingen, zij stappen gewoon in, organiseren, leiden en lossen op.

Bij evenementen, sportclubs, jeugdweken en dorpsinitiatieven draaien jongeren inmiddels structureel mee als kartrekker.

Waarom nu?

Juist nu de overheid aandacht vraagt voor vrijwilligerswerk, zien we lokaal al dat die beweging er is. Neem Amber bij het Huttendorp in Hoorn: daar leren jongeren samenwerken, verantwoordelijkheid dragen en omgaan met diversiteit. Dat leer je niet uit een boek, dat leer je door te dóén.

Extra duiding

Veel van deze jongeren vinden via vrijwilligerswerk richting, zelfvertrouwen en sociale vaardigheden, terwijl ze zich in school of studie juist vastgelopen voelen. Dit is geen bijzaak, maar een alternatieve leerroute.

Mijn invalshoek

Vrijwilligerswerk als de onofficiële diploma-fabriek van West-Friesland.

Ik wil laten zien dat leidinggeven op een huttendorp of sportvereniging jongeren vaardigheden oplevert die voor werkgevers minstens zo waardevol zijn als een diploma van een opleiding waar ze zich nooit thuis voelden.

2. Overleven in West-Friesland: heb jij je noodpakket al?

Waar gaat het over?

De overheid meldt dat 44 procent van de Nederlanders inmiddels een noodpakket in huis heeft. Maar wie zijn dat precies? In dorpen lijkt voorbereiding vanzelfsprekend. In stedelijke delen van West-Friesland, zoals Hoorn, blijven met name jongeren achter.

Voorbereid zijn blijkt niet alleen een kwestie van spullen, maar vooral van sociale structuren.

Waarom nu?

In april 2026 is de overheidscampagne 'Denk Vooruit' opnieuw opgeschaald. De boodschap is helder: vertrouw niet alleen op hulpdiensten, maar wees zelf én samen in staat om de eerste dagen door te komen bij stroomuitval, cyberaanvallen of extreme weersomstandigheden.

Extra duiding

In veel dorpen bestaan nog altijd informele netwerken: burens kennen elkaar en verenigingen functioneren als vangnet. In flats en nieuwbouwwijken in Hoorn is die vanzelfsprekendheid er veel minder.

Mijn invalshoek

Eén crisis, twee werelden.

Wat gebeurt er als deze zomer de stroom uitvalt? In een dorp regelt men het via de buurtapp en de dorpskroeg. In een flat in Hoorn zit je mogelijk direct vast. Deze pitch onderzoekt hoe weerbaar West-Friesland werkelijk is, en waar de zwakke plekken zitten.

3. De route van de 'drop-outs': kiezen voor werk boven school

Waar gaat het over?

Het streven is dat in 2026 nog maximaal 18.000 jongeren zonder diploma het onderwijs verlaten. Toch stoppen jaarlijks duizenden jongeren voortijdig in vmbo en mbo. Niet omdat ze lui zijn, maar omdat de praktijk sterker trekt dan de theorie.

Waarom nu?

De arbeidsmarkt schreeuwt om handen, terwijl wonen onbetaalbaar wordt. In West-Friesland ontstaan initiatieven als Talent Academy, Gouden Kans en begeleid wonen via Kamers met Aandacht, die jongeren direct richting werk trekken.

Extra duiding

Voor veel jongeren is school een luxe geworden. Werken betekent inkomen, inkomen betekent zelfstandig wonen. Studeren betekent wachten, lenen en afhankelijk blijven.

Mijn invalshoek

De woningmarkt-klem.

Ik wil laten zien dat jongeren in West-Friesland vaak noodgedwongen kiezen voor werk in plaats van onderwijs. Niet uit desinteresse, maar omdat ze simpelweg een bed nodig hebben. Ze kiezen niet tegen een diploma, maar vóór bestaanszekerheid.

Nadenken over publicatie

Een vrije productie voor SWF **mag** gemaakt worden voor dezelfde regionale omroep als eerdere producties, **mits**:

- De productie volledig door de student zelf is gemaakt (dus geen werk van groepsgenoten gebruiken).
- De student duidelijk kan aantonen dat hij/zij de vijf competenties zelfstandig beheerst.
- De keuze voor dezelfde doelgroep goed onderbouwd kan worden tijdens het assessment.
- De productie complex en cross mediaal is, waarbij differentiatie (bijvoorbeeld in vorm, aanpak of invalshoek) kan bijdragen aan het aantonen van competenties.

Motivatatie keuze vrije productie voor SWF:

Voor mijn vrije productie heb ik bewust gekozen om opnieuw samen te werken met dezelfde regionale omroep. Deze keuze sluit aan bij mijn ambitie om de doelgroep van deze omroep nog

beter te begrijpen en te bedienen. Door voort te bouwen op eerdere ervaringen, kon ik een complexere en meer cross mediale productie realiseren waarin ik mijn vaardigheden verder heb verdiept.

Ik heb er nadrukkelijk voor gezorgd dat alle onderdelen van deze productie door mijzelf zijn uitgevoerd. Hiermee toon ik aan dat ik zelfstandig werk en de vijf competenties beheers. De herhaalde keuze voor dezelfde doelgroep is een bewuste strategische beslissing, die ik tijdens het assessment kan onderbouwen met inhoudelijke argumenten en reflectie op mijn leerproces.

Overeenkomst met streekomroep West-Friesland

Aanvullende informatie m.b.t. afstuderen opleiding journalistiek;

Realiseren van een vrije productie in samenwerking met een “opdrachtgever”

In de vrije opdracht kun je verschillende producten maken/ontwikkelen waarmee de student competenties, die voldoen aan de exameneis, kan aantonen. Door de producties te realiseren kan de student verantwoordelijk vak bekwaamd te zijn en zich te kunnen profileren als journalist.

Het product wat de student maakt kan bestaan uit;

- Eén of meerdere diepgaande cross mediale journalistieke producties
- Innovatief journalistiek concept/ product
- Een plan voor een startup.

Bij een samenwerking dient de student zelf een onderwerp aan te dragen aan het medium of platform/opdrachtgever. De uitvoering kan fictief, zolang het product maar waarheidsgetrouw gerealiseerd is en voldoet aan de journalistieke normen en waarden. Hierbij zeggende; Het product hoeft niet door het medium gepubliceerd te worden. Wel zal het in ieder geval op de portfoliowebsite van de student te consumeren zijn.

Ondersteuning bij de productie

Assistentie en hulp krijgen binnen vrije productie mag. Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning bij camerawerk, overleggen over het onderwerp en invalshoek. Belangrijk is wel dat je hier heel transparant over bent en toelicht waarom dit nodig was.

Competenties die de student moet kunnen aantonen zijn zoal;

- Pitchen voor collega's en opdrachtgevers.
- Bedenken van een invalshoek voor een zelfgekozen en/of gegeven publiek en medium.
- Verhaal- en vormtechnieken inzetten voor een crossmediale journalistieke productie

Extra uitleg per competentie;

De startbekwame journalist kan (op grond van een grondige kennis van de maatschappij en de actuele ontwikkelingen daarin) relevante onderwerpen selecteren en die van uitgebreide (nationale danwel internationale) context voorzien door systematische en efficiënte (data)research, analyse, en kritische duiding van mondelinge en (wetenschappelijke) schriftelijke bronnen. Dit heeft voornamelijk betrekking tot de inhoudt van de productie.

De startbekwame journalist kan zijn gegevens verwerken tot crossmediale verhalen in alle journalistieke genres voor diverse doelgroepen en platforms door gebruik te maken van (combinaties van) tekst, beeld en geluid (infographics, visualisaties, animaties), creatief, in multidisciplinaire samenwerking (als coördinator of lid van een team), en altijd op zoek naar nieuwe vormen

De startbekwame journalist kent zijn publiek en organiseert en onderhoudt actief contact om zijn journalistieke doelen (of die van het mediabedrijf waar hij voor werkt) in interactie met zijn publiek te realiseren en in het besef van zijn maatschappelijke rol en de (daarmee samenhangende) kwaliteitsnormen, verantwoording af te leggen van zijn handelswijze en keuzes

de startbekwame journalist kan als ondernemer in de journalistiek aan de slag, hij brengt zelfstandig zijn producten aan de man als freelancer of met een eigen bedrijf, hij denkt in concepten (of ontwikkelt in samenwerking met anderen innovatieve concepten) en vervult een ondernemende en vernieuwende rol in journalistieke organisaties en in de maatschappij

Vraag aan streekomroep West-Friesland

Voor streekomroep West-Friesland wilt de student gebruik maken van de redactionele omgeving. Hierbij kan de student gezien worden als freelance collega die hoofdzakelijk remote werkt aan de vrije producties. Hierbij kan de student interesse tonen en een passieve rol aannemen op de redactie om tijdens aanwezigheid te sparren over de producties.

De student vraag hierbij vanuit eigen belang ondersteuning aan de omroep. Denk hierbij aan overleg over producties, ondersteuning bij de producties en gebruik van de faciliteiten.

De student hoopt hierdoor ervaring te kunnen opdoen in het werkveld zonder belemmering van het afstudeerproces.

Na het realiseren van de producties en opgedane ervaring binnen de redactie is het wenselijk om te beoordelen of de producties waardig genoeg zijn om mee te nemen in de openbare publicatieformat van de omroep.

Researchdossier

Voor een uitgebreide onderbouwing van de gemaakte keuzes, de verzamelde informatie en de uitgevoerde verkenning wordt verwezen naar het researchdossier. In dit document zijn de bevindingen uit de oriëntatiefase en de totstandkoming van het onderzoek nader uitgewerkt en gedocumenteerd.